

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, με θέμα «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί της συμμετοχής της Κοινότητας σε κοινό πρόγραμμα έρευνας και ανάπτυξης στη Βαλτική Θάλασσα (BONUS-169) το οποίο έχουν αναλάβει πλείονα κράτη μέλη»

COM(2009) 610 τελικό – 2009/0169 (COD)

(2011/C 18/20)

Γενικός εισηγητής: **ο Κ. RETUREAU**

Στις 12 Νοεμβρίου 2009 το Συμβούλιο αποφάσισε, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 169 και 172 παρ. 2 της ΣΕΚ, να ζητήσει την εκπόνηση γνωμοδότησης από την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή με θέμα την:

Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί της συμμετοχής της Κοινότητας σε κοινό πρόγραμμα έρευνας και ανάπτυξης στη Βαλτική Θάλασσα (BONUS-169) το οποίο έχουν αναλάβει πλείονα κράτη μέλη(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

COM (2009) 610 τελικό — 2009/0169 (COD).

Στις 15 Δεκεμβρίου 2009, το Προεδρείο της ΕΟΚΕ ανέθεσε στο ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία Αγορά, παραγωγή και κατανάλωση» την κατάρτιση της παρούσας γνωμοδότησης.

Λόγω του επείγοντος των εργασιών, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 57 του Εσωτερικού Κανονισμού της κατά την 462η σύνοδο ολομέλειάς της, της 28ης και 29ης Απριλίου 2010 (συνεδρίαση της 29ης Απριλίου 2010), να ορίσει τον κ. RETUREAU γενικό εισηγητή και υιοθέτησε την παρούσα γνωμοδότηση με 140 ψήφους υπέρ, 4 ψήφους κατά και 3 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η Βαλτική θάλασσα παρουσιάζει σημαντικές προκλήσεις: επηρεάζεται άμεσα από τα φαινόμενα της υπερθέρμανσης του πλανήτη και της ρύπανσης από ανθρώπινες δραστηριότητες, ενώ ταυτόχρονα αποτελεί στρατηγικό τομέα της οικονομικής και κοινωνικής δραστηριότητας λόγω της φύσης και του αριθμού των θέσεων εργασίας που εξαρτώνται από αυτήν. Η διατήρησή της είναι ζωτικής σημασίας για τις σημερινές και μελλοντικές γενιές και η διαχείρισή της θα πρέπει να γίνεται σε συνεργασία με όλα τα κράτη και τους λαούς που την περιβάλλουν.

1.2 Ωστόσο, δεν είναι σαφές αν οι εθνικοί και ευρωπαϊκοί κοινωνικοί εταίροι στους τομείς αυτούς θα ενταχθούν πλήρως στις διαδικασίες διαβούλευσης με τους ενδιαφερόμενους φορείς της κοινοπραξίας BONUS. Η ΕΟΚΕ επιμένει ότι αυτό πρέπει να τονιστεί ξεκάθαρα.

1.3 Το σύστημα διακυβέρνησης των εν λόγω πλατφορμών διαβούλευσης και του φόρουμ για την τομεακή έρευνα είναι απαραίτητο να συμπεριλάβει τους φορείς της κοινωνίας των πολιτών και ιδίως τους ευρωπαίους και εθνικούς κοινωνικούς εταίρους· είναι επίσης απαραίτητο τα προγράμματα E&A του BONUS-169 που κινητοποιούν τους ερευνητές στον τομέα των κοινωνικών επιστημών να συμπεριλάβουν έρευνες που θα ενσωματώνουν τη λογική των φορέων οι οποίοι συμμετέχουν στη διαχείριση των θέσεων εργασίας και των δεξιοτήτων στους τομείς που αφορά το πρόγραμμα.

1.4 Οι μελέτες αξιολόγησης των επιπτώσεων στην αειφορία (SIA στα αγγλικά) μπορούν να αποτελέσουν ένα χρήσιμο και αποτελεσματικό μέσο κατά τη λήξη απόφασης σχετικά με την επιλογή και την υλοποίηση των έργων E&A που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο του προγράμματος BONUS-169, λαμβάνοντας ενδεχομένως υπόψη

τις 3 διαστάσεις της αειφόρου ανάπτυξης μέσω της συμμετοχής ενός αντιπροσωπευτικού δείγματος της κοινωνίας των πολιτών στις προκλήσεις που συνδέονται με αυτές τις τρεις διαστάσεις.

1.5 Εντούτοις, πρέπει να παρατηρήσουμε ότι η αξιολόγηση επιπτώσεων που έγινε στο πλαίσιο του προγράμματος Bonus-169 παρουσιάζει ελλείψεις, ιδίως όσον αφορά την κοινωνική διάσταση και την απασχόληση, κυρίως λόγω της μη συμμετοχής των φορέων της κοινωνίας των πολιτών (και ιδιαίτερα των συνδικαλιστικών οργανώσεων και ευρωπαϊών κοινωνικών εταίρων) στη διαδικασία κατάρτισης του προγράμματος.

1.6 Η συμμετοχή των φορέων της κοινωνίας των πολιτών μπορεί να οργανωθεί με τουλάχιστον δύο τύπους ενεργειών:

α) βελτίωση της διάδοσης των πληροφοριών, της συλλογής και επεξεργασίας των απόψεων των φορέων της κοινωνίας των πολιτών των χωρών τις οποίες αφορά το πρόγραμμα Bonus-169 καθώς και των μηχανισμών ανατροφοδότησης. Προς αυτόν το σκοπό, πρέπει να διασφαλισθεί η διαφάνεια όσον αφορά την αναγνώριση και τη χρήση των συνεισφορών όλων των σχετικών παραγόντων της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των ευρωπαϊών κοινωνικών εταίρων, καθώς και η κατάλληλη ανατροφοδότηση·

β) την ενσωμάτωση στη συζήτηση και στις αναλύσεις, των ερωτημάτων που έχουν υποβληθεί από όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των ευρωπαϊών κοινωνικών εταίρων. Η πρόκληση συνίσταται στον προσδιορισμό διαδικασίας με συγκεκριμένες επιπτώσεις στην ανάπτυξη και την εφαρμογή του προγράμματος Bonus-169, η οποία θα λαμβάνει υπόψη τις 3 πτυχές της βιώσιμης ανάπτυξης (περιβαλλοντική, κοινωνική, οικονομική).

1.7 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει το πρόγραμμα και τις χρηματοδοτικές ρυθμίσεις του, οι οποίες έχουν ως στόχο να διατεθούν νέοι πόροι για το Bonus-169 και όχι στην απλή ανακατανομή των διαθέσιμων πόρων, εκτός από την περίπτωση όπου πρόκειται για εργαλεία έρευνας ιδιαίτερα κατάλληλα για τους επιδιωκόμενους σκοπούς, που χρηματοδοτούνται για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα και με περιορισμένο ποσό του προϋπολογισμού.

1.8 Η έρευνα στη Βαλτική δικαιολογείται από το γεγονός ότι η θάλασσα αυτή συνορεύει με πολλά κράτη μέλη που επλήγησαν από την έντονη ρύπανση που συσσωρεύτηκε κατά τη διάρκεια της βιομηχανικής εποχής και συνεχίζεται μέχρι και σήμερα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα η θάλασσα αυτή να είναι σήμερα μια από τις πιο μολυσμένες στον κόσμο, σε σημείο που να θέτει σε κίνδυνο τις βιομηχανικές και βιοτεχνικές δραστηριότητες, καθώς το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού και των δραστηριοτήτων βρίσκονται στις παράκτιες περιοχές. Η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι όλα τα ενδιαφερόμενα κράτη, συμπεριλαμβανομένης ενδεχομένως της Ρωσικής Ομοσπονδίας, θα πρέπει να συμμετέχουν στην έρευνα, συμβάλλοντας, το καθένα ανάλογα με τις δυνατότητές του (λαμβάνοντας υπόψη την πραγματική κατάσταση όσον αφορά τις χώρες με μικρό πληθυσμό και τις τρίτες χώρες).

2. Προτάσεις της Επιτροπής

2.1 Το έβδομο πρόγραμμα-πλαίσιο της ΕΕ της 20ής Δεκεμβρίου 2006 για τις δραστηριότητες έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επιδείξεως ορίζει τις περιφερειακές κατευθυντήριες γραμμές για την περίοδο 2007-2013 γύρω από τέσσερις μεγάλους άξονες δραστηριότητας: «Συνεργασία», «Ιδέες», «Ανθρώποι» και «Δυνατότητες».

2.2 Η απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 29ης Οκτωβρίου 2009, περί της συμμετοχής της Κοινότητας σε κοινό πρόγραμμα έρευνας και ανάπτυξης στη Βαλτική θάλασσα (BONUS-169) το οποίο υλοποιούν διάφορα κράτη μέλη, εφαρμόζει το πλαίσιο αυτό στην προβληματική της Βαλτικής Θάλασσας, θέτει στόχους και ορίζει τις λεπτομέρειες της χρηματοδότησης της εφαρμογής του προγράμματος.

2.3 Για την επίτευξη των στόχων της, η πρωτοβουλία BONUS-169 θα υλοποιηθεί σε δύο χωριστές φάσεις:

- α) μια αρχική στρατηγική φάση, διάρκειας 2 ετών, κατά την οποία θα συσταθούν κατάλληλες πλατφόρμες διαβούλευσης για την ενεργή συμμετοχή των ενδιαφερομένων, θα καταρτισθεί ένα στρατηγικό θεματολόγιο έρευνας, και θα διευρυνθούν και θα αναπτυχθούν περαιτέρω οι συγκεκριμένοι όροι εφαρμογής·
- β) μια φάση υλοποίησης, διάρκειας τουλάχιστον 5 ετών, κατά την οποία θα δρομολογηθούν τουλάχιστον τρεις κοινές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων με στόχο τη χρηματοδότηση στρατηγικά στοχοθετημένων σχεδίων BONUS-169 που θα αφορούν ειδικά τους στόχους της πρωτοβουλίας.

2.4 Τα θέματα προέρχονται από το στρατηγικό θεματολόγιο έρευνας της πρωτοβουλίας BONUS-169, τηρούν στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό τον οδικό χάρτη που έχει εκπονηθεί και καλύπτουν δραστηριότητες έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης, κατάρτισης ή/και διάδοσης.

2.5 Ένα από τα πρώτα στάδια της πρωτοβουλίας BONUS-169 υπήρξε η ευρεία διαβούλευση με το κοινό. Για τον σκοπό αυτό δημιουργήθηκε μια ιστοσελίδα στο Διαδίκτυο, πραγματοποιήθηκαν μελέτες αντίκτυπου και ζητήθηκε η γνώμη ΜΚΟ. Οι διαβουλεύσεις αυτές ήταν αναγκαίες και πρέπει να συνεχιστούν κατά την υλοποίηση των προγραμμάτων. Οι φορείς της κοινωνίας των πολιτών των οποίων γίνεται μνεία ανωτέρω πρέπει να συμμετέχουν στον έλεγχο της διαχείρισης των ταμείων και στις αλλαγές του κύκλου ζωής των έργων, προκειμένου να γίνονται «περισσότερες και καλύτερες επενδύσεις» στη γνώση υπέρ της ανάπτυξης και της απασχόλησης⁽¹⁾, όπως εξάλλου συνιστά η αναθεωρημένη Συνθήκη της Λισαβώνας. Το άρθρο 5 της απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 29ης Οκτωβρίου 2009 αναφέρει ότι ο ΕΟΟΣ BONUS, στον οποίο έχει ανατεθεί η διαχείριση του BONUS-169, πρέπει να υποβάλει εκθέσεις στην Επιτροπή, εξ ονόματος της Κοινότητας. Σύμφωνα με το άρθρο 13, η Επιτροπή διαβιβάζει τα συμπεράσματα της έκθεσης σχετικά με τις δραστηριότητες της πρωτοβουλίας BONUS-169 στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο. Η ΕΟΚΕ μπορεί συνεπώς να προβεί μόνο σε έλεγχο εκ των υστέρων και δεν μπορεί να εκφράσει την άποψή της σχετικά με την πρόοδο των προγραμμάτων BONUS-169.

2.6 Το παράρτημα 1, σημείο 1 της απόφασης, ορίζει τους στόχους του BONUS-169. Αν και το σημείο δ) αναφέρεται στη «δημιουργία κατάλληλων πλατφορμών διαβούλευσης με τους ενδιαφερομένους, οι οποίες να περιλαμβάνουν εκπροσώπηση όλων των συναφών τομέων», πουθενά δεν γίνεται μνεία των κοινωνικοοικονομικών στόχων του σχεδίου, ούτε και της σημασίας του για την τόνωση της απασχόλησης στις χώρες της Βαλτικής.

2.7 Το παράρτημα 2 είναι ουσιάδους σημασίας, αφού θεσπίζει τα όργανα διαχείρισης της πρωτοβουλίας BONUS-169. Το σημείο 4 προβλέπει τη σύσταση συμβουλευτικής επιτροπής απαρτιζόμενης από επιστήμονες διεθνούς κύρους και εκπροσώπους των ενδιαφερομένων φορέων και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών που έχουν συμφέροντα στους τομείς αυτούς. Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπρόσωποι των εργαζομένων και των εργοδοτών, οι ΜΚΟ και οι ενώσεις έχουν δικαίωμα ελέγχου και υποβολής προτάσεων για το πρόγραμμα BONUS-169.

2.8 Το πρόγραμμα είναι μακροπρόθεσμο και η διάρκειά του μπορεί να αντιστοιχεί σε αυτή της υλοποίησης κοινών δράσεων.

2.9 Το δωδέκατο σημείο πριν από την απόφαση αναφέρει ότι η πρωτοβουλία BONUS-169 «τέμνει διάφορα συναφή κοινοτικά ερευνητικά προγράμματα όσον αφορά σειρά ανθρώπινων δραστηριοτήτων που έχουν συσσωρευμένες συνέπειες στο οικοσύστημα, όπως η αλιεία, η υδατοκαλλιέργεια, η γεωργία, οι υποδομές, οι μεταφορές, η κατάρτιση και η κινητικότητα των ερευνητών, καθώς και κοινωνικοοικονομικά ζητήματα».

2.10 Το γεγονός ότι το πρόγραμμα χωρίζεται σε δύο φάσεις πρέπει να επιτρέπει «την εξασφάλιση της αποτελεσματικής χρήσης και της αξιοποίησης των αποτελεσμάτων για ρυθμίσεις πολιτικής και διαχείρισης πόρων σε ευρύ φάσμα οικονομικών τομέων».

(¹) COM(2005) 610 τελικό, σημείο 1.4

2.11 Επίσης, η αξιολόγηση αντίκτυπου συνδέεται με την οικονομική και κοινωνική συμμετοχή στην ανάλυση της των ενδεχόμενων οικονομικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών επιπτώσεων (σημείο 5, το οποίο όμως αφορά ιδιαίτερα τις κοινωνικές και περιβαλλοντικές πτυχές). Ορισμένες επιλογές θα επέτρεπαν να «υποστηριχθούν άλλοι επιχειρηματικοί τομείς, όπως οι ναυτιλιακές υποδομές, τα ορυχεία, τα αιολικά πάρκα, οι μεταφορές, η αλιεία, οι εταιρείες πετρελαίου, φυσικού αερίου ή τηλεπικοινωνιών, στην υιοθέτηση πιο συμπεριφοράς πιο προσαρμοσμένης στην προστασία του περιβάλλοντος και του οικοσυστήματός τους». Αυτό το σημείο της ανάλυσης παραμένει απολύτως ελλιπές (ανεπαρκώς ανεπτυγμένο), αλλά αναφέρει σαφώς τη γενική προσέγγιση επί της οποίας θα βασιστεί η στρατηγική φάση του προγράμματος.

2.12 Τα τρία προγράμματα που θα επιλεχθούν και θα υλοποιηθούν από τον ΕΟΟΣ BONUS πρέπει οπωσδήποτε να λαμβάνουν υπόψη τα ανθρώπινα και κοινωνικά ζητήματα που επιφέρει η αλλαγή του κλίματος στις παράκτιες περιοχές της Βαλτικής. Πράγματι, η κλιματική αλλαγή ενδέχεται να οδηγήσει σε μετατόπιση πληθυσμών, η οποία με τη σειρά της θα έχει κοινωνικές επιπτώσεις και επιπτώσεις στην απασχόληση που πρέπει να προβλεφθούν, όπως άλλωστε υπενθυμίζεται στη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Η βιώσιμη ανάπτυξη των παράκτιων ζωνών» της 13ης Οκτωβρίου 2009. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να λάβει υπόψη αυτούς τους παράγοντες και να προβλέψει ένα σκέλος «κατάρτιση» και ένα σκέλος «επανεκπαίδευση» κατά την αξιολόγηση και τον προανατολισμό των έργων, με τη βοήθεια της κοινωνίας των πολιτών και της ΕΟΚΕ.

2.13 Η ΕΕ θα συναλλάσσεται απευθείας με τον ΕΟΟΣ BONUS, ένα δίκτυο οργανώσεων για τη χρηματοδότηση της έρευνας στη Βαλτική που έχει την έδρα του στο Ελσίνκι της Φινλανδίας. Ο ΕΟΟΣ αποτελεί την ειδική δομή υλοποίησης της πρωτοβουλίας BONUS-169 και είναι επιφορτισμένος με την κατανομή, τη διαχείριση, την παρακολούθηση και την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τη χρήση των κοινοτικών συνεισφορών καθώς και αυτών των κρατών μελών.

2.14 Ο ΕΟΟΣ BONUS αναλαμβάνει τη διαχείριση της πρωτοβουλίας BONUS-169 μέσω της γραμματείας του. Για τους σκοπούς της πρωτοβουλίας BONUS-169, ο ΕΟΟΣ προβαίνει στη σύσταση των ακόλουθων οργάνων: συντονιστική επιτροπή, γραμματεία, συμβουλευτική επιτροπή, φόρουμ τομεακής έρευνας και φόρουμ συντονιστών των έργων.

2.14.1 Η συμβουλευτική επιτροπή επικουρεί τη συντονιστική επιτροπή και τη γραμματεία. Απαρτίζεται από επιστήμονες διεθνούς κύρους, εκπροσώπους των ενδιαφερομένων μερών, όπως συγκεκριμένα των φορέων εκμετάλλευσης στους τομείς του τουρισμού, των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, των θαλάσσιων μεταφορών, της βιοτεχνολογίας και των προμηθευτών τεχνολογίας, καθώς και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών που έχουν συμφέροντα στους τομείς αυτούς και, τέλος, άλλων ολοκληρωμένων ερευνητικών προγραμμάτων στην περιοχή της Βαλτικής ή σε άλλες ευρωπαϊκές περιφερειακές θάλασσες.

2.14.2 Παρέχει ανεξάρτητες συμβουλές, καθοδήγηση και συστάσεις σε επιστημονικά ζητήματα και ζητήματα πολιτικής που αφορούν την πρωτοβουλία BONUS-169. Οι συμβουλές που παρέχει αφορούν τους στόχους, τις προτεραιότητες και την κατεύθυνση της πρωτοβουλίας BONUS-169, τους τρόπους ενίσχυσης των επιδόσεων της και βελτίωσης της ποιότητας των αποτελεσμάτων της

έρευνας της, την ανάπτυξη ικανοτήτων, τη δικτύωση και την καταλληλότητα των εργασιών για την επίτευξη των στόχων της πρωτοβουλίας BONUS-169. Συμβάλλει επίσης στη χρήση και στη διάδοση των αποτελεσμάτων της πρωτοβουλίας BONUS-169.

2.14.3 Επιπλέον, η συμβουλευτική επιτροπή BONUS, αποτελούμενη από ευρύ φάσμα παραγόντων, όπως η Επιτροπή του Ελσίνκι (HELCOM), το Διεθνές Συμβούλιο για την Εξερεύνηση των Θαλάσσιων (ICES), η Γενική Διεύθυνση Θαλάσσιων Υποθέσεων και Αλιείας, το Παγκόσμιο Ταμείο για τη Φύση (WWF) και η Ένωση Φινλανδών Γεωργών, διαδραμάτισε επίσης καθοριστικό ρόλο στην εκπόνηση του επιστημονικού σχεδίου και της στρατηγικής υλοποίησης της πρωτοβουλίας BONUS-169.

2.15 Η αναθεωρημένη γενική περιγραφή του ερευνητικού θεματολογίου της πρωτοβουλίας BONUS-169 που υποβλήθηκε στη Γενική Διεύθυνση Έρευνας τον Ιούνιο του 2009 βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στις εργασίες και στις διαβουλεύσεις που πραγματοποιήθηκαν για την αρχική πρωτοβουλία BONUS-169.

2.16 Κατά τη διάρκεια της στρατηγικής φάσης του προγράμματος προβλέπεται να υλοποιηθεί ένα εκτενές και στρατηγικά προσανατολισμένο πρόγραμμα διαβουλεύσεων με ενδιαφερομένους, άλλων συναφών τομέων όπως η γεωργία, η αλιεία, η υδατοκαλλιέργεια, οι μεταφορές και η διαχείριση των υδάτων.

2.17 Πλατφόρμες διαβούλευσης με τους ενδιαφερομένους

2.17.1 Βάσει ενδελεχούς ανάλυσης των ενδιαφερομένων μερών της πρωτοβουλίας BONUS-169 σε τοπικό, εθνικό, περιφερειακό και ευρωπαϊκό επίπεδο, δημιουργούνται πλατφόρμες και μηχανισμοί διαβούλευσης με στόχο την ενίσχυση και τη θεσμοθέτηση της συμμετοχής των ενδιαφερομένων από όλους τους συναφείς τομείς για τον προσδιορισμό των κρίσιμων κενών, την ιεράρχηση των ερευνητικών αντικειμένων και την καλύτερη αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας. Αυτό περιλαμβάνει τη συμμετοχή επιστημόνων προερχόμενων, μεταξύ άλλων, από συναφείς μη θαλάσσιους τομείς των φυσικών, κοινωνικών και οικονομικών επιστημών, ώστε να εξασφαλισθεί ο απαιτούμενος «πολυεπιστημονικός» χαρακτήρας κατά την ανάπτυξη του στρατηγικού θεματολογίου έρευνας, του στρατηγικού οράματός του και των ερευνητικών προτεραιοτήτων.

2.17.2 Δημιουργείται ένα φόρουμ τομεακής έρευνας (ένα όργανο εκπροσώπων υπουργείων και άλλων παραγόντων που ασχολούνται με την έρευνα και διαχείριση του συστήματος της Βαλτικής Θάλασσας) ως μόνιμο όργανο υποστήριξης του προγράμματος, αρμόδιο για την εξέταση του προγραμματισμού και των αποτελεσμάτων του προγράμματος καθώς και των ερευνητικών αναγκών που τυχόν προκύπτουν, από την οπτική της λήψης αποφάσεων. Το εν λόγω φόρουμ διευκολύνει και προάγει την ενοποίηση της έρευνας σε ολόκληρη την περιοχή της Βαλτικής, ιδίως δε την κοινή χρήση και τον κοινό σχεδιασμό υποδομών, συμβάλλει στην ανάδειξη ερευνητικών αναγκών, προάγει τη χρήση των αποτελεσμάτων της έρευνας και διευκολύνει την ενοποίηση της χρηματοδότησης.

2.18 Το διακύβευμα των μελετών αξιολόγησης των επιπτώσεων στην αειφορία (SIA στα αγγλικά).

2.18.1 Οι μελέτες αξιολόγησης των επιπτώσεων στην αειφορία (SIA) είναι ένα βασικό πολιτικό εργαλείο για τη μέτρηση του αντίκτυπου των πολιτικών και μέτρων που αφορούν τους τρεις πυλώνες της βιώσιμης ανάπτυξης (οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό).

2.18.2 Αυτές οι μελέτες διεξήχθησαν και χρησιμοποιούνται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, κυρίως στο πλαίσιο διαπραγματεύσεων εμπορικών συμφωνιών και, με λιγότερο τυπικό τρόπο, στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων πριν από την υιοθέτηση του ευρωπαϊκού κανονισμού Reach και των οδηγιών του ευρωπαϊκού πακέτου για το κλίμα και την ενέργεια. Παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον για τη διαβούλευση και τη συνθεώρηση των θέσεων και απαιτήσεων των φορέων της κοινωνίας των πολιτών.

2.18.3 Μία σειρά δεικτών χρησιμοποιούνται ως υποστήριξη στις μελέτες αυτές:

- δείκτες της Παγκόσμιας Τράπεζας και της Επιτροπής για την Αειφόρο Ανάπτυξη του ΟΗΕ όσον αφορά τον οικονομικό πυλώνα·
- δείκτες της Επιτροπής για την Αειφόρο Ανάπτυξη του ΟΗΕ και του ΔΟΕ όσον αφορά τον κοινωνικό πυλώνα, συμπεριλαμβανομένης της αξιοπρεπούς εργασίας·
- δείκτες του Προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών για το περιβάλλον, του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος και της Επιτροπής όσον αφορά την Αειφόρο Ανάπτυξη, για τον περιβαλλοντικό πυλώνα.

2.18.4 Μια ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής^(?) σχετικά με τις ΣΙΑ εισήγαγε ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για τις αξιολογήσεις αντίκτυπου σε όλους τους τομείς δράσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ιδιαίτερα όσον αφορά τις διαπραγματεύσεις και τις εμπορικές συμφωνίες. Τον Μάρτιο του 2006, ένας Οδηγός Μεθοδολογίας της ΓΔ «Εξωτερικό εμπόριο» επισήμοποίησε τις ΣΙΑ που αφορούν τις διαπραγματεύσεις και την υλοποίηση εμπορικών συμφωνιών μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τρίτων χωρών.

2.18.5 Αυτές οι μελέτες μπορεί να χρησιμεύσουν στο πλαίσιο μιας συμβουλευτικής προσέγγισης των σημαντικών και αντιπροσωπευτικών φορέων της κοινωνίας των πολιτών.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Το 2009, η ΕΟΚΕ έκρινε ότι έπρεπε να απλοποιηθεί ο προβλεπόμενος τρόπος διακυβέρνησης. Πρότεινε επίσης, στη διερευνητική γνωμοδότησή της με θέμα «Μακροπεριφερειακή συνεργασία — Επέκταση της στρατηγικής για τη Βαλτική Θάλασσα σε άλλες μακροπεριφέρειες της Ευρώπης»⁽³⁾ να δημιουργηθεί ένα «Φόρουμ της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών της Βαλτικής Θάλασσας» προκειμένου να διευκολυνθεί ο δημόσιος διάλογος και η ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης όσον αφορά την υλοποίηση της στρατηγικής.

3.2 Σε μια διαδικασία παγκόσμιας μακροπεριφερειακής διακυβέρνησης, έχει ουσιώδη σημασία η επικοινωνία σχετικά με τα σχέδια, καθώς και η εφαρμογή των αξιολογήσεων αντίκτυπου των σχεδίων στον πληθυσμό και στην απασχόληση. Είναι ανάγκη να συνδυναστούν και να δημιουργηθούν διασυννοριακά δίκτυα μεταξύ των συναφών οργανισμών από διαφορετικά κράτη, όπως οι συνδικαλιστικές οργανώσεις, οι ομάδες καταναλωτών και οι τοπικές οργανώσεις και εθελοντές, προκειμένου να οικοδομηθεί μια κοινωνία των πολιτών που να ασχολείται με τα κοινωνικοοικονομικά

ζητήματα της Βαλτικής. Ο πληθυσμός και οι εργαζόμενοι πρέπει να επωφεληθούν από τους καρπούς των προγραμμάτων ερευνών. Είναι ανάγκη να προβλεφθούν οι μελλοντικές ανάγκες κατάρτισης, ιδίως όσον αφορά τις εξελίξεις που θα γνωρίσει η περιοχή στο προσεχές μέλλον, ως αποτέλεσμα της παρούσας κατάστασης των πόρων και του φαινομένου του θερμοκηπίου.

3.3 Το σημείο 2.2.2 της ανακοίνωσης, το οποίο αφορά τα ενδιαφερόμενα μέρη, δεν διευκρινίζει τη φύση τους, εκτός από την έμφαση που δίνεται στη συμμετοχή των ερευνητών. Το σημείο αυτό θα έπρεπε να τονίζει τη σημασία της κοινωνίας των πολιτών στη δημιουργία αυτών των πλατφορμών ενδιαφερόμενων μερών, αναφέροντας τον χρήσιμο ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν οι ευρωπαϊκοί κοινωνικοί εταίροι της ΕΟΚΕ καθώς και οι ευρωπαϊκές επιτροπές τομεακού κοινωνικού διαλόγου τις οποίες αφορά το πρόγραμμα BONUS-169.

3.4 Ο χρήσιμος ρόλος που μπορούν να διαδραματίσουν οι ευρωπαϊκοί κοινωνικοί εταίροι πρέπει να αναγνωριστεί στο σύστημα διακυβέρνησης του προγράμματος BONUS-169.

3.5 Προκειμένου να βελτιστοποιηθεί ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων και των εταιρών της κοινωνίας των πολιτών, θα ήταν σκόπιμο να προβλεφθούν σεμινάρια κατάρτισης των εκπροσώπων τους στις εργασίες των πλατφορμών διαβούλευσης, τα οποία να καλύπτονται από πιστώσεις του προϋπολογισμού.

4. Άλλες παρατηρήσεις

4.1 Πρόκειται για ένα πρόγραμμα προώθησης της έρευνας για την απορρύπανση της Βαλτικής, καθώς και διεθνούς συντονισμού των ερευνητών.

4.2 Είναι συνεπώς ξεκάθαρο ότι αυτό το πρόγραμμα έρευνας έχει σημαντικές επιπτώσεις:

— στον οικονομικό και βιομηχανικό ιστό της λεκάνης,

— στις τομεακές εξελίξεις (ενδοτομεακές και διατομεακές),

— στους τύπους απασχόλησης και τις αναγκαίες δεξιότητες, με πιθανότατη την ανάγκη για ορισμένους εργαζομένους να αλλάξουν εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος επάγγελμα ή να υποστούν σημαντικές αλλαγές στο επάγγελμα που ασκούν.

4.3 Η ΕΟΚΕ προτείνει τις ακόλουθες προτάσεις, που αποσκοπούν στην επίτευξη δύο στόχων:

— να λάβει υπόψη το πρόγραμμα BONUS-169 τις κοινωνικές επιπτώσεις και τις επιπτώσεις στα επαγγέλματα, την ανάγκη για νέες δεξιότητες και την αχρησία άλλων δεξιοτήτων που χρησιμοποιούνται επί του παρόντος· και, ει δυνατόν, να προβλεφθούν αυτές οι επιπτώσεις (πρόβλεψη και ενέργειες για τον προσανατολισμό ορισμένων σε νέα επαγγέλματα)·

— να προβλεφθούν μέτρα προώθησης των θετικών αποτελεσμάτων και άμβλυνσης των αρνητικών συνεπειών, από κοινού με τους εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών.

^(?) COM(2002) 276 τελικό.

⁽³⁾ ΕΕ C 318, 23 Δεκεμβρίου 2009, σ. 6.

4.4 Για να επιτύχει αυτούς τους δύο στόχους, προτείνονται δύο πράγματα:

- α. να ενσωματωθούν πλήρως οι οικονομικοί και κοινωνικοί αντιπρόσωποι·
- β. να μην πραγματοποιηθεί η αξιολόγηση αντικτύπου στο πλαίσιο των εσωτερικών αξιολογήσεων αντικτύπου της Επιτροπής, αλλά κατά το πρότυπο των μελετών αξιολόγησης των επιπτώσεων στην αειφορία (με ορισμένες βελτιώσεις).

4.4.1 Να ενσωματωθούν πλήρως οι οικονομικοί και κοινωνικοί αντιπρόσωποι·

- να ενσωματωθούν οι ευρωπαϊκοί και εθνικοί κοινωνικοί εταίροι των «συμμετεχόντων κρατών», όπως αναφέρθηκε παραπάνω, στο φόρουμ τομεακής έρευνας·
- να αποσαφηνιστούν οι «μηχανισμοί διαβούλευσης» της πλατφόρμας διαβούλευσης με τους ενδιαφερομένους φορείς: αν πρόκειται απλά για μια σύνδεση με το Διαδίκτυο, για μια περιοδική πληροφόρηση, δεν πρόκειται να καταλήξουμε πουθενά:
  - πολλές διαφορετικές απόψεις δημιουργούν какоφωνία – η «φωνή της κοινωνίας» πρέπει να μπει σε μια τάξη·
  - μπορούμε να προτείνουμε τη σύσταση μιας μικρής ομάδας εργασίας στο πλαίσιο των κοινωνικών και οικονομικών εταίρων, που να εργάζεται με εναρμονισμένο, κοινό τρόπο και να προσθέτει μια επιπλέον φωνή σε αυτή των ερευνητών·
  - μπορούμε να προχωρήσουμε ακόμα πιο πέρα και να προτείνουμε αυτή η ομάδα εργασίας να αποτελέσει αντικείμενο αναφοράς για τη σύνταξη αξιολόγησης αντικτύπου (συμμετοχή στη συντονιστική επιτροπή της μελέτης) και την εκπόνηση διερευνητικής γνωμοδότησης για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Στην αξιολόγηση αντικτύπου θα πρέπει να δοθεί

δημοσιότητα, με δημόσιες εκθέσεις στα «συμμετέχοντα κράτη».

4.4.2 Να πραγματοποιηθεί η αξιολόγηση αντικτύπου όχι στο πλαίσιο των εσωτερικών αξιολογήσεων αντικτύπου της Επιτροπής, αλλά κατά το πρότυπο των μελετών αξιολόγησης των επιπτώσεων στην αειφορία (με ορισμένες βελτιώσεις).

- να προταθεί η αξιολόγηση αντικτύπου να είναι πράγματι μια αξιολόγηση αντικτύπου για την αειφόρο ανάπτυξη και να ενσωματώνει κοινωνικά, οικονομικά και περιβαλλοντικά στοιχεία·
- ειδικότερα, να μην λησμονηθεί η ενσωμάτωση των στοιχείων που αφορούν τις οικονομικές και βιομηχανικές προσαρμογές, καθώς επίσης και τις αλλαγές στην απασχόληση· για παράδειγμα, η μελέτη θα μπορούσε να συμπεριλάβει στοιχεία όπως:
  - τον προσδιορισμό των επαγγελμάτων γύρω από τη λεκάνη·
  - τον προσδιορισμό των «επαπειλούμενων επαγγελμάτων» (αυτών που τείνουν να εξαφανιστούν) και των επαγγελμάτων με σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης, ανάλογα με τις διαφορετικές ατζέντες έρευνας·
  - τον προσδιορισμό των δυνατοτήτων όσον αφορά την εξέλιξη των δεξιοτήτων: το επίπεδο γνώσεων, τις δυνατότητες προσαρμογής σε νέες γνώσεις και τεχνολογία, καθώς και την ύπαρξη τοπικών φορέων εκπαίδευσης και κατάρτισης·
  - την ενσωμάτωση των επαγγελμάτων που σχετίζονται με την αναδιάρθρωση και την εξέλιξη της βιομηχανίας.
- Τα στοιχεία αυτά αποτελούν την προετοιμασία για μια εδαφική προληπτική διαχείριση των επαγγελμάτων και των δεξιοτήτων (ΠΔΕΔ) ⁽⁴⁾, και δεν πρέπει να παραμείνουν μεταξύ των ερευνητών.

Βρυξέλλες, 29 Απριλίου 2010.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Mario SEPI

⁽⁴⁾ Η προληπτική διαχείριση των επαγγελμάτων και των δεξιοτήτων επιτρέπει την καλύτερη πρόβλεψη της προσαρμογής των δεξιοτήτων στις θέσεις εργασίας, έναν καλύτερο έλεγχο των επιπτώσεων των τεχνολογικών και οικονομικών αλλαγών, την καλύτερη σύνθεση μεταξύ παραγόντων ανταγωνιστικότητας, οργανωτικής μάθησης και ανάπτυξης των δεξιοτήτων των εργαζομένων, την καλύτερη διαχείριση των σταδιοδρομιών του προσωπικού, τη μείωση των κινδύνων και του κόστους που συνδέεται με τις ανισότητες, καλύτερες επιλογές και τον προγραμματισμό των δράσεων αναγκαίας προσαρμογής.